

26.10.2016

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi
linda.viitala@intermin.fi

SM061:00/2015

HE LUONNOS LAIKSI PELASTUSTOIMEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Satakunnan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa lakiluonnoksesta pelastustoimen järjestämislaiksi. Lakiehdotuksen ja pelastustoimen muun uudistuksen lähtökohdiksi kirjatut voimavarojen käytön tehostaminen sekä palvelujen saatavuuden ja laadun parantaminen ovat kannatettavia. Toimialaa tulee kehittää valtakunnallisesti yhdenmukaisin perustein, taloudellisesti ja tehokkaasti.

Aluejako

Pelastustoimen siirto tulevien maakuntien tehtäväksi on kannatettava toiminnan luonteen vuoksi. Toimialalla tulee hyödyntää kuntia isomman kokonaisuuden edut ja mahdollisuudet, jolloin maakunta on luonteva järjestäjätaho.

Pelastustoimen järjestämisvastuu ehdotetaan säädettäväksi viiden maakunnan tehtäväksi siten, että ne järjestäisivät pelastustoimen yhteistyöalueen kaikkien maakuntien alueella. Tämä ei ole oikea ratkaisu vaan pelastustoimi tulee järjestää maakuntajaon mukaisesti. Maakunnat ovat riittävän suuria toiminnan järjestämiseen sekä isomman kokonaisuuden etujen ja mahdollisuuksien saavuttamiseen. Maakunnat eivät kuitenkaan ole liian suuria, jotta toiminnan läheisyysperiaatte kyetään säilyttämään ja organisaatiot pitämään matalina ja toiminnallisina. Toisin on esitetty viiden pelastuslaitoksen mallissa, sekä niiden maantieteellinen koko että eri toimijoiden suuri määrä estävät niin läheisyysperiaatteen kuin organisaatiotehokkuuden.

Maakunnat ja pelastustoimen alueet ovat erilaisia, jopa maakuntien sisällä on alueellisia eroja. Tulevien pelastuslaitosten tulee sopeutua alueellisiin ja paikallisiin olosuhteisiin ja muun muassa mahdollisuuksiin palvelutuotannossa. Alueellisia ja paikallisia olosuhteita esimerkiksi Satakunnassa ovat muun muassa isot elinkeinoelämän ja teollisuuden keskittymät, alttius luonnononnettomuuksille sekä Olkiluodon ydinvoimatoiminnot. Edelleen Satakunnassa on poikkeuksellisen voimakas vapaaehtoisuuteen perustuva sopimuspälokuntatoiminta, joka yhtäältä on merkittävä voimavara palvelutuotannossa ja toisaalta vaatii pelastuslaitokselta monenlaista tukea ja sopeutumista.

Satavarmaa turvallisuutta – lähellä sinua

Satakunnan pelastuslaitos | Satakunnankatu 3 | 28100 PORI
Puh. vaihde 02 621 1500 | etunimi.sukunimi@satapelastus.fi | www.satapelastus.fi

On ilmeistä, että maakunnat tulevat tekemään vapaaehtoista yhteistyötä, jolla esitetyt viiden alueen mallin edut kyetään saavuttamaan. Lisäksi nykyiset maakunnalliset pelastuslaitokset ovat tehneet menetyksellistä vapaaehtoista yhteistyötä oman kumppanuusverkoston avulla. Tämä yhteistyö on tuottanut parempia tuloksia kuin joillakin keskusjohdetuilla toimialoilla on saavutettu.

Pelastustoimen aluejaon ja rajojen tulee olla yhtenevät muuhun maakuntatoimintaan nähden, jotta yhteistyö muiden toimijoiden kanssa onnistuu ilman ylimääräistä soveltamista ja on yleensäkin luontevaa. Nykyiset pelastuslaitokset tuntevat toisistaan poikkeavien aluejakojen haitat työssään poliisitoimen ja hätäkeskusten kanssa.

Ensihoito

Pelastustoimi tulee järjestää siten, että pelastuslaitosten nykymuotoinen, sopimukseen perustuva, ensihoidon palvelutuotanto on jatkossakin mahdollinen. Tämä on mahdollistettava myös muussa lainsäädännössä, jolloin ensihoito tulee järjestää osana muuta sosiaali- ja terveystoimea maakunnittain. Pelastustoimen ja ensihoidon tiiviillä yhteistyöllä kyetään hyödyntämään kahden valmiusorganisaation synergia sekä varsinaisessa palvelutuotannossa että sen tuki- ja taustatoiminnoissa. Lisäksi toiminta tuottaa ensihoito-osaamista laajasti pelastustoimen henkilöstölle, jota voidaan hyödyntää niin päivittäisissä pelastustehtävissä kuin ensihoitokapasiteetin kasvattamista edellyttävissä tilanteissa.

Varautuminen

Maakunnan eri toimijoiden varautumisen yhteensovittaminen tulee osoittaa pelastuslaitosten tehtäväksi. Pelastuslaitoksista tulee muodostaa maakuntien yleisiä turvallisuusviranomaisia, joiden tehtäväkenttä ulottuu päivittäisistä onnettomuuksista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Pelastuslaitokset ovat perinteisesti koordinoineet ja tukeneet kuntien varautumista sekä muutoin yhteen sovittaneet varautumista laajemmin. Pelastuslaitoksilla on näihin liittyvä osaaminen ja soveltamiskyky.

Asema maakuntahallinnossa

Mikäli pelastuslaitokselle osoitetaan rooli sekä maakuntakonsernin omassa että palvelutuottajien varautumisessa, tulee sillä olla vahva asema. Tämä edellyttää pelastustoimen asemointia maakunnan järjestäville tasolla, ei palvelulaitokseen. Tätä puoltaa pelastuslaitoksen vahva rooli varautumisessa ja vahva viranomaistoiminta.

Pelastustoimen yliorganisointi tulee välttää, järjestäjän ja tuottajan erottamisesta seuraisi vääjäämättä osin päällekkäistä toimintaa. Avoimella sektorilla ei pelastustoimen tuottamia palveluita ole tarjolla, jolloin kilpailu- ja kirittämisasetelmaa ei ole. Järjestäjän ja tuottajan erottaminen vain lisäisi hallinnollisia tehtäviä tuottamatta mitään lisäarvoa eli näiden

rooleja ja tehtäviä ei saa eikä ole tarve erottaa. Lisäksi nykyisten pelastuslaitosten kokemukset tilaaja-tuottaja-mallista on lähes poikkeuksetta huonot.

- Johtamisjärjestelmä** Pelastustoimen johtamisjärjestelmä tulee muodostaa kaksipuoliseksi, jossa on riittävän vahva valtakunnallinen toimija - ministeriö tai keskusvirasto - ja pelastuslaitokset. Organisaation, johtamisen ja valvonnan tulee olla suoraa ja selkeää, jolloin tilanteen mukainen johtaminen ja yhteisen tilannekuvan ylläpito on tehokasta ja kaikilla organisaatiotasoilla yhtenäistä. Muiden kuin suoraan organisaatioon kuuluvien toimijoiden rooli ja tehtävät eivät pelastustoimessa ole hyväksyttäviä toimialan suoraviivaisuustarpeen vuoksi.
- Palveluiden mitoitus** Pelastustoimen palvelut tulee mitoittaa ja toteuttaa riskiperusteisesti ottaen kuitenkin huomioon kokonaisuus, mukaan lukien julkistalouden tila ja yhteisön palvelutuotannon mahdollisuudet. Palvelutuotannon lähtökohtana tulee olla läheisyysperiaate ja tulee välttää tarpeeton yhdenmukaisuuden tavoittelu. Palvelutuotannossa on pyrittävä mahdollisimman syvään yhteistyöhön kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
- Yhteistoiminta** Valtakunnallisia erityistehtäviä on tarkoituksenmukaista ohjata yksittäisille pelastuslaitoksille edellyttäen, että näihin osoitetaan riittävä erityisrahoitus. Pelastuslaitoksilla on jo nyt erittäin hyvä valmius keskinäiseen yhteistyöhön ja verkostomaiseen työskentelyyn laitosten kumppanuusverkoston toiminnan myötä.
- Toiminnan kehittäminen** Pelastustoimen tulee aktiivisesti ja ennakkoluulottomasti kehittää ja monipuolistaa omaa toimintaansa ja tuottamiaan palveluita. Pelastustoimen rakenteen tulee tätä tukea, lisäksi voimavarojen tulee olla kehittämiseen riittävät.
- Lisätiedot** Lisätietoja tästä lausunnosta antaa Pekka Tähtinen, puhelin 044 701 1590 ja sähköposti pekka.tahtinen@satapelastus.fi.

Pekka Tähtinen

Pekka Tähtinen
pelastusjohtaja